

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางบุญเลิศ เชื้อจิตร

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๐๒ ม.๓ ต.ยางคำ อ.โพธาราม จ. ร้อยเอ็ด

โทรศัพท์ ๐๖๒๑๔๖๓๗๕ FacebookLine

เกิด พ.ศ. ๒๕๒๐ ปัจจุบันอายุ ๔๘ ปี

๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปวช.

สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเกษตรร้อยเอ็ด

คณะ/สาขาวิชา -พืชศาสตร์

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ ช่างภาพ

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๑๐,๔๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. โรงเรือนปลูกผักไฮโดรโปนิคส์

๒. โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การใช้นวัตกรรมการปลูกพืชผักแบบไฮโดรโปนิคส์และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๒. การใช้พลังงานทดแทน(โซลาร์เซลล์)

๓. การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ, ป๋ยอินทรีย์ ใช้ในการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตและรักษาสิ่งแวดล้อม

๔. การเลี้ยงสัตว์และการทำประมง เพื่อเป็นเป็นตัวอย่างในการสร้างแหล่งอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน

หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๗ หลักสูตร ประกอบด้วย

๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การผลิตพืชผักปลอดภัย (GAP)
- การผลิตพืชผักโดยใช้นวัตกรรมการปลูกพืชไรดิโน(ไฮโดรโปนิคส์)

๓.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การเพาะเห็ดนางฟ้า
- การตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติของดินเบื้องต้น

๓.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- การผลิตพืชผักโดยใช้นวัตกรรมการปลูกพืชไรดิโน(ไฮโดรโปนิคส์)
- วัตถุประสงค์ การผลิตอาหารที่มีความปลอดภัย เป็นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกร นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาสสมดุลของระบบนิเวศให้มีความสมดุลของดินอย่างยั่งยืน
- เนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ จัดอบรมในพื้นที่จริงของศูนย์ฯ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ คือ เทคโนโลยีการเพาะปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน แต่ให้รากพืชเจริญเติบโตในสารละลายธาตุอาหาร (ปุ๋ยน้ำ) แทน ทำให้พืชสามารถดูดซึมแร่ธาตุที่จำเป็นไปใช้ได้โดยตรง วิธีนี้จึงเป็นทางเลือกที่ยอดเยี่ยมสำหรับผู้ที่มีพื้นที่จำกัด เพราะสามารถควบคุมสภาพแวดล้อมได้ง่าย ให้ผลผลิตที่สะอาด และเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานสำหรับทุกคนในครอบครัว

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร โดยการเสนอแนวคิดผ่านเวทีการประชุมระดับจังหวัด และให้ข้อเสนอแนะผ่านเวทีการประชุมระดับอำเภอ

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโพธาราม ร่วมกับ ศพก.เครือข่าย และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิเช่น สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานประมงจังหวัด โครงการชลประทานร้อยเอ็ด สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.)

แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
อำเภอ.....โพธาราม.....จังหวัดร้อยเอ็ด																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
ที่	รายละเอียด/กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	สถานที่ดำเนินการ	แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน					แผนการปฏิบัติงาน																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

*หมายเหตุ : ระบุวันที่ดำเนินการลงไปในการถอดบทเรียน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานโครงการด้านการเกษตร โดยเป็นเกษตรกรต้นแบบ อาสาสมัครเกษตรกร(อกม.), Smart Farmer, Young Smart Farmer มาปรับใช้กับอาชีพและการดำชีพของตนเองและครอบครัวจนถึงปัจจุบัน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

-ปัญหาในภาคเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม

๑. ผลผลิตต่ำและไม่สม่ำเสมอ

- ใช้วิธีการเกษตรแบบเดิม ไม่มีการวิเคราะห์ดิน น้ำ หรือพันธุ์พืช
- ไม่สามารถคาดการณ์ผลผลิตได้

๒. ต้นทุนการผลิตสูง

- ใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมากเกินไป
- แรงงานมีค่าใช้จ่ายสูงและขาดแคลนแรงงานหนุ่มสาว

๓. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
 - ฝนตกไม่ตามฤดูกาล, ภัยแล้ง, น้ำท่วม
๔. โรคพืชและแมลงศัตรูพืชระบาด
 - ขาดองค์ความรู้และวิธีป้องกันที่แม่นยำ
๕. ขาดข้อมูลที่ทันสมัย
 - เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลตลาด ราคาผลผลิต หรือวิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ
 - ความท้าทายที่ผลักดันให้พัฒนา
๑. การปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัล
 - โลกเกษตรเปลี่ยนเร็ว ต้องปรับตัวสู่ “Smart Farming”
๒. การแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้น
 - ต้องเพิ่มคุณภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มปริมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ
๓. การเรียกร้องของผู้บริโภคที่ต้องการอาหารปลอดภัย (GAP, Organic)
 - ต้องผลิตอย่างมีมาตรฐานและตรวจสอบย้อนกลับได้
๔. แรงผลักดันจากภาครัฐ/องค์กรสนับสนุน
 - มีการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยี เช่น IoT, Drones, ระบบน้ำอัตโนมัติ
๕. การเข้าถึงองค์ความรู้จากงานวิจัยและมหาวิทยาลัย
 - มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่าน ศพก., วิสาหกิจชุมชน, และเกษตรกรต้นแบบ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- โรงเรือนปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ ช่วยป้องกันแมลงศัตรูพืช ลดการเกิดความเสียหายของผลผลิต
- ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและปลอดภัย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

-การตัดสินใจเริ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ที่บ้าน มาพร้อมกับข้อดีมากมายที่ตอบโจทย์ไลฟ์สไตล์ยุคใหม่ได้อย่างลงตัว เพื่อให้เห็นภาพมากขึ้น จะมายกตัวอย่างข้อดีให้เข้าใจกัน ดังนี้

* ประหยัดพื้นที่ : สามารถทำการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ที่บ้านได้ เพราะใช้พื้นที่น้อย สามารถจัดวางบนระเบียง ริมหน้าต่าง หรือมุมว่างในบ้านได้อย่างสะดวก

* ได้ผลผลิตที่สะอาดและปลอดภัย : หมดกังวลเรื่องสารเคมี ยาฆ่าแมลง หรือสิ่งปนเปื้อนจากดิน เพราะเราสามารถควบคุมปัจจัยการเจริญเติบโตได้ทั้งหมด ทำให้ได้ผักไฮโดรโปนิกส์ที่สด สะอาด ปลอดภัย

- * ประหยัดน้ำและเวลา : ระบบการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ส่วนใหญ่เป็นระบบปิดที่มีการหมุนเวียนน้ำ ทำให้ใช้น้ำน้อยกว่าการปลูกลงดินถึง ๑๐ เท่า และยังช่วยลดเวลาในการดูแลเรื่องการรดน้ำ พรุนดิน หรือกำจัดวัชพืชอีกด้วย
- * เป็นพืชเจริญเติบโตเร็ว : เนื่องจากรากพืชสามารถดูดซึมธาตุอาหารได้โดยตรง ทำให้ผักไฮโดรโปนิคส์เติบโตได้เร็วกว่าการปลูกในดิน สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในระยะเวลาที่สั้นลง ให้คุณมีผักสดใหม่ไว้ทานได้ตลอดปี

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

-เทคนิค ๕ วิธีการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ที่บ้านสำหรับมือใหม่

เมื่อเข้าใจภาพรวมและเลือกรูปแบบที่สนใจได้แล้ว ก็ถึงเวลาลงมือปฏิบัติจริงกับ ๕ ขั้นตอนง่ายๆ ที่จะทำการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ที่บ้านประสบความสำเร็จ ได้ผลผลิตเป็นผักไฮโดรโปนิคส์สดกรอบน่ารับประทาน

๑. การเลือกและเพาะเมล็ดพันธุ์ผัก

เริ่มต้นด้วยการเลือกเมล็ดพันธุ์ผักไฮโดรโปนิคส์ที่คุณชื่นชอบ จากนั้นนำเมล็ดมาเพาะในวัสดุปลูกที่สะอาด เช่น ฟองน้ำ เพอร์ไลต์ หรือเวอร์มิคูไลต์ โดยวางเมล็ดลงบนฟองน้ำที่ชุ่มน้ำพอหมาด ๆ แล้วนำไปไว้ในที่มีอุณหภูมิ ๒-๓ วัน เมื่อเมล็ดเริ่มงอกจึงนำออกมาให้ได้รับแสงแดดอ่อน ๆ เพื่อให้ต้นกล้าแข็งแรง

๒. การเตรียมอุปกรณ์และภาชนะในการปลูก

ในระหว่างที่รอตต้นกล้าโต ให้เตรียมชุดปลูกของคุณให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นกล่องโฟมหรือรางปลูก PVC ที่เจาะรูสำหรับใส่ถ้วยปลูกไว้เรียบร้อยแล้ว ควรทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกชิ้นเพื่อป้องกันเชื้อโรค และติดตั้งระบบปั้มน้ำหรือปั้มน้ำอากาศ (หากระบบที่คุณเลือกจำเป็นต้องใช้) ให้พร้อมสำหรับการย้ายต้นกล้า

๓. การผสมและจัดการสารละลายธาตุอาหาร (ปุ๋ย AB)

หัวใจสำคัญของการปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ คือสารละลายธาตุอาหาร หรือที่เรียกกันว่า "ปุ๋ย AB" ซึ่งต้องผสมกับน้ำสะอาดตามอัตราส่วนที่ระบุไว้บนฉลากอย่างเคร่งครัด ข้อควรจำคือ ห้ามผสมปุ๋ย A และ B เข้มข้นเข้าด้วยกันโดยตรงเด็ดขาด ให้ผสมทีละตัวลงในน้ำและคนให้ละลายดีก่อนจึงใส่ตัวต่อไป

๔. การย้ายต้นกล้าและจัดวางในพื้นที่รับแสง

เมื่อต้นกล้ามีใบจริง ๒-๔ ใบ และรากเริ่มยาวทะลุฟองน้ำแล้ว ก็ถึงเวลาย้ายลงสู่ระบบปลูกที่เตรียมไว้ นำต้นกล้าพร้อมฟองน้ำใส่ลงในถ้วยปลูก แล้วนำไปวางในรูบนภาชนะปลูก จัดวางระบบปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ของคุณในบริเวณที่ได้รับแสงแดดอย่างน้อย ๔-๖ ชั่วโมงต่อวัน เพื่อให้พืชสังเคราะห์แสงได้อย่างเต็มที่

๕. การดูแลเบื้องต้นระหว่างการเจริญเติบโต การดูแลผักไฮโดรโปนิคส์

หมั่นตรวจสอบระดับน้ำในระบบอย่างสม่ำเสมอและเติมเมื่อน้ำลดลง ควรวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของสารละลายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ประมาณ ๕.๕-๖.๕) และเปลี่ยนถ่ายสารละลายใหม่ทุก ๆ ๒-๓ สัปดาห์ เพื่อให้ ผักไฮโดรโปนิคส์ได้รับธาตุอาหารอย่างครบถ้วนและเติบโตอย่างแข็งแรง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ผักสลัด พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๒ ตารางเมตร/๑ โรงเรือน

๑.๒) เห็ดนางฟ้า พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ โรงเรือน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) การเลี้ยงปลาในบ่อดิน จำนวน ๑ ไร่

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) การเลี้ยงวัว จำนวน ๕ ตัว

๓.๒) การเลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน ๕๐ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๕.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) การปลูกไม้ผล

-กล้วยน้ำหว่า จำนวน ๕๐ ต้น

-มะนาว จำนวน ๕ ต้น

-มะพร้าวน้ำหอม จำนวน ๑๐ ต้น

-ไผ่ จำนวน ๕ ต้น

-มะม่วง จำนวน ๑๐ ต้น

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พืชผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) สารละลายธาตุอาหารหรือที่เรียกกันว่า "ปุ๋ย AB" เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท/รอบการปลูก

๑.๒) อุปกรณ์การปลูกพืชผักไฮโดรโปนิคส์ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/รอบการปลูก

๑.๓) ค่าสารชีวภัณฑ์ เป็นเงิน ๕๐๐ บาท

๑.๔) โครงสร้างโรงเรือนพร้อมอุปกรณ์ เป็นเงิน ๑๔,๒๐๐ บาท(ลงทุนครั้งแรก)

รวมต้นทุนการผลิต ๑๙,๒๐๐ บาท/ปี

รายได้ ๙,๒๐๐ บาท/เดือน

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ - บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

- ต่างๆ ได้แก่ ผักสลัด,เห็ดนางฟ้า

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๒,๑๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
 - ไม้ผล ได้แก่ แก้ว (ขายผล, หน่อ), มะนาว
 เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๘๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
 - ไม้ผล ได้แก่ มะม่วง, มะพร้าว น้ำหอม
 - ประมง ได้แก่ ปลานิล, ปลาตะเพียน
 - ปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่พื้นเมือง, โคพื้นเมือง
 - ด้านอาชีพหลัก ได้แก่ การทำนาข้าว (นาปรังและนาปี จำนวน ๓ ไร่)
 - เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๑๑๐,๔๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ได้บริโภคอาหารที่หลากหลายและมีความปลอดภัย
๒. ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยหันมาพึ่งพาปัจจัยภายในให้มากที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุด
 ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต
๓. เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้แก่ชุมชน หรือผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน
๔. เกิดการรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน
๕. การตลาด เกิดตลาดสีเขียว ภายหลังจากการรวมกลุ่มผลผลิตส่วนหนึ่งส่งโรงครัวโรงพยาบาล
 ภายใต้อนุรักษ์ ศพก.อำเภอโพธาราม ในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
 สินค้าเกษตรอำเภอโพธาราม

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

-สร้างความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี ช่วยลดการปนเปื้อนในดินและแหล่งน้ำ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

-การใช้ระบบโซล่าเซลล์กับเครื่องปั้มน้ำ ช่วยลดการใช้พลังงานไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑. ด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี
 - เกษตรกรในพื้นที่มีความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่มากขึ้น เช่น การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย และการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการทำเกษตรแบบเดิม เป็นแบบแม่นยำและยั่งยืน
๒. ด้านเศรษฐกิจและรายได้
 - เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง และผลผลิตเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้ดีขึ้นช่วยส่งเสริมอาชีพเสริม เช่น การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ
๓. ด้านการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย
 - เกษตรกรรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือ กลุ่มเกษตรกร เพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกันเกิดเครือข่ายถ่ายทอดความรู้ในระดับหมู่บ้าน ตำบล
๔. ด้านการพัฒนาเยาวชนและคนรุ่นใหม่
 - มีการส่งเสริมให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่ในชุมชนมีส่วนร่วม เช่น การสร้าง Young Smart Farmer ช่วยลดปัญหาการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่
๕. ด้านสิ่งแวดล้อม
 - ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น การปลูกพืชคลุมดิน การอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่น
๖. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
 - ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ชุมชนมีความสามัคคีและเกิดความมั่นคงทางอาหาร

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

การให้บริการของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ ดังนี้:

๑. การเป็นจุดอบรม / ศึกษาดูงาน

ศพก. ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษาและเรียนรู้ โดยมีลักษณะการให้บริการ ดังนี้:

 - จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
 - จัดนิทรรศการความรู้ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชผสมผสาน การจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ ฯลฯ
 - จัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ทั้งในรูปแบบกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ หรือการเยี่ยมชมรายบุคคล
 - สนับสนุน พื้นที่จริงสำหรับการเรียนรู้ (Learning by doing) โดยใช้แปลงสาธิตของเกษตรกรต้นแบบใน ศพก.
๒. การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

ศพก. มีเกษตรกรต้นแบบหรือครูเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถ ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งในและนอกพื้นที่ เช่น:

 - ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคการผลิตสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรรายอื่น
 - อบรมให้ความรู้ในเวทีระดับตำบล อำเภอ หรือร่วมกับหน่วยงานพัฒนาการเกษตร

- เป็นวิทยากรในกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เช่น Smart Farmer, Young Smart Farmer, หรือโครงการส่งเสริมอาชีพ

๓. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- การฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม (Participatory Training)
- การสาธิตภาคปฏิบัติในพื้นที่จริง
- การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล / กลุ่มย่อย
- การติดตามหลังการอบรมเพื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเกษตรกรในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรส่งเสริมให้ศวก. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็งและยั่งยืน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาของ ศวก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) มีบทบาทสำคัญในการช่วยเกษตรกรและชุมชนในพื้นที่แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหาเกษตรกร

ศวก. จะทำหน้าที่สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น ปัญหาดิน, ปัญหาการปลูกพืช, ปัญหาแมลงศัตรูพืช หรือโรคพืช เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน

๒. ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางแก้ไข

ศวก. จะเป็นแหล่งให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ทั้งการเลือกใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม การจัดการดินและน้ำ การใช้เทคโนโลยี หรือการควบคุมศัตรูพืชอย่างถูกวิธี เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

๓. จัดอบรมและถ่ายทอดความรู้

ศวก. มีหน้าที่จัดกิจกรรมอบรมและถ่ายทอดเทคนิคการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ปฏิบัติจริงในพื้นที่

๔. เชื่อมโยงเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศวก. ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านเทคนิค วัสดุอุปกรณ์ หรือทุนในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

๕. ติดตามและประเมินผล

ศวก. จะติดตามผลการแก้ไขปัญหาที่ได้แนะนำหรือดำเนินการไปแล้ว เพื่อประเมินประสิทธิภาพ และปรับปรุงแนวทางแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๖. บริการช่วยเหลือฉุกเฉิน

ในบางกรณี ศวก. อาจมีบทบาทช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น โรคระบาดในพืชหรือสัตว์ หรือภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

บทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (ศพก.) มีดังนี้ครับ:

๑. เป็นศูนย์กลางข้อมูลการเกษตร
ศพก. ทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เช่น เทคนิคการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การจัดการศัตรูพืช ฯลฯ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่
๒. ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ
ศพก. ถ่ายทอดข้อมูลและความรู้ที่ทันสมัย รวมถึงนวัตกรรมทางการเกษตรใหม่ๆ ให้เกษตรกรได้รับทราบและนำไปใช้พัฒนาการผลิต
๓. เผยแพร่ข้อมูลปัญหาและแนวทางแก้ไข
แจ้งเตือนข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น โรคระบาดแมลงศัตรูพืช ภัยธรรมชาติ และแนวทางการป้องกันแก้ไขอย่างเหมาะสม
๔. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลระหว่างเกษตรกรกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและความรู้
๕. สนับสนุนการตัดสินใจของเกษตรกร
ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา เพื่อช่วยให้เกษตรกรวางแผนและตัดสินใจในการทำเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
๖. เผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ
ใช้สื่อหลากหลาย เช่น การอบรม, การจัดนิทรรศการ, สื่อออนไลน์, โซเชียลมีเดีย หรือเอกสารเผยแพร่ เพื่อให้ข้อมูลถึงเกษตรกรได้อย่างกว้างขวาง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายองค์ความรู้ต่อเกษตรกรของ ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) มีหลายรูปแบบ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรเข้าถึงความรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริง ดังนี้:

๑. การจัดอบรมและฝึกปฏิบัติ
 - จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการตามหัวข้อที่เกษตรกรสนใจ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลผลิต
 - เชิญวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดประสบการณ์
๒. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - จัดเวทีให้เกษตรกรในพื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาในการทำเกษตร
 - สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกร
๓. การสาธิตแปลงเรียนรู้
 - ใช้แปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบในการสาธิตเทคโนโลยีหรือแนวทางใหม่
 - เปิดให้เกษตรกรในพื้นที่เข้ามาเรียนรู้ดูงานจริงในแปลง

๔. การจัดทำสื่อความรู้

- ผลิตเอกสาร แผ่นพับ คลิปวิดีโอ หรือ Infographic เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ
- แจกสื่อให้กับผู้นำเกษตรกรหรือใช้ในการอบรม

๕. การใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย

- เผยแพร่ความรู้ผ่าน Facebook Page, Line OA, YouTube ของ ศพก.
- จัดกิจกรรม Live หรือ Q&A ออนไลน์ให้เกษตรกรสอบถามข้อมูล

๖. การบริการให้คำปรึกษา

- เกษตรกรสามารถเข้ามาขอคำแนะนำหรือขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ได้โดยตรง
- ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ในพื้นที่ต่าง ๆ

๗. การประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่าย

- ร่วมมือกับ กรมส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัย, ภาคเอกชน ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมขยายความรู้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานราชการ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน โดยสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ ดังนี้:

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

๑. การจัดประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- ชาวบ้าน หน่วยงานรัฐ และองค์กรต่าง ๆ ได้ร่วมกันเสนอแนวคิด วางแผน และแก้ไขปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่

๒. การจัดอบรม/ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

- หน่วยงานราชการ (เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ, ศพก.) ร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้

๓. การส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน

- สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต การผลิตสินค้าคุณภาพ และแปรรูปสินค้า

๔. การร่วมกันวางแผนพัฒนาพื้นที่เกษตร

- เช่น การทำแผนพัฒนาหมู่บ้านเกษตร การจัดโซนพื้นที่เกษตร การวางระบบน้ำชลประทาน เป็นต้น

๕. การร่วมติดตามและประเมินผล

- ชุมชน หน่วยงานราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน และปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับความต้องการ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรและชุมชน โดยมีบทบาทสำคัญ ดังนี้:

บทบาทของประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ (ศพก.)

๑. เป็นผู้นำในการบริหารจัดการศูนย์ฯ
 - วางแผนกิจกรรม การเรียนรู้ และการอบรม
 - ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายเกษตรกร
๒. เป็นผู้กำกับทิศทางการดำเนินงาน
 - กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์ฯ ให้ตอบโจทย์พื้นที่
 - ติดตาม ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้า
๓. เป็นต้นแบบ (Role Model) ด้านการเกษตร
 - ถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ตรงให้แก่เกษตรกรในพื้นที่
 - ส่งเสริมแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ หรือการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - สนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม
 - ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกร
๕. เป็นตัวกลางการแลกเปลี่ยนความรู้
 - เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหน่วยงานวิชาการสู่เกษตรกร
 - ส่งต่อองค์ความรู้ไปยังศูนย์อื่น ๆ หรือหมู่บ้านรอบข้าง
๖. ดูแลทรัพยากรของศูนย์
 - รักษาสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำ พื้นที่สาธิต และอุปกรณ์การเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพดี
๗. เสนอแนะแนวนโยบายการเกษตรในระดับพื้นที่
 - สะท้อนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็นศูนย์เครือข่าย ศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) ในการขับเคลื่อนพัฒนาด้านเกษตรชุมชน สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้:

๑. ภาคภูมิใจที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน
 - ศพก. เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัย
 - เกษตรกรในพื้นที่เข้ามามีการศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน

- เป็นพื้นที่ต้นแบบให้กับชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
 - ๒. มีบทบาทในการพัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็ง
- ช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ที่ถูกต้อง ปรับเปลี่ยนวิถีคิด และการผลิต
- ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้
- ส่งเสริมแนวทางเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน หรือเกษตรสมัยใหม่
 - ๓. เป็นพื้นที่แห่งการรวมพลัง
- ศพก. ทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน
- มีส่วนร่วมของคนหลายกลุ่ม เช่น ผู้นำชุมชน เยาวชน กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ
- ทำให้เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการ ไม่แยกส่วน
 - ๔. เห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม
- มีเกษตรกรต้นแบบเพิ่มขึ้น
- รายได้ของชาวบ้านดีขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- มีผลิตภัณฑ์จากชุมชนที่เป็นที่รู้จัก เช่น ผักปลอดสาร เห็ด แปรรูปสินค้าเกษตร ฯลฯ
 - ๕. ความภาคภูมิใจส่วนตัวของผู้ดำเนินงาน
- ได้เป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงชุมชน
- ได้ช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- ได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ความเป็นผู้นำและจิตอาสาในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการของศพก. (ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร) สามารถแบ่งออกได้ดังนี้:

ในรูปแบบทางการ

คือบทบาทที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานรัฐหรือองค์กร เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด โดยมีกรอบหน้าที่ชัดเจน

๑. ความเป็นผู้นำทางการ

- ดำรงตำแหน่งประธานศพก. หรือคณะกรรมการศพก.
- วางแผนและบริหารจัดการกิจกรรมศพก.
- เป็นผู้นำในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน
- นำเสนอแนวทางการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร

๒. จิตอาสาทางการ

- เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในงานอบรม/ศึกษาดูงาน
- รับผิดชอบจัดกิจกรรมเพื่อชุมชน เช่น วันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day)
- เป็นจุดให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรตามภารกิจศพก.

ในรูปแบบไม่เป็นทางการ

คือการแสดงบทบาทโดยไม่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แต่เกิดจากความสมัครใจ ความรักในชุมชน และจิตสำนึกสาธารณะ

๑. ความเป็นผู้นำไม่เป็นทางการ

- เป็นผู้ที่ชุมชนยอมรับนับถือในฐานะผู้นำเกษตรต้นแบบ
- จุดประกายความคิด พัฒนาแนวทางใหม่ๆ ในการทำเกษตร
- ร่วมแก้ไขปัญหของชุมชน เช่น ปัญหาน้ำ ปุ๋ย หรือศัตรูพืช

๒. จิตอาสาไม่เป็นทางการ

- ให้คำแนะนำแก่เพื่อนเกษตรกรแม้ไม่อยู่ในบทบาทหน้าที่
- ร่วมมือจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณะ เช่น ปลูกต้นไม้ แก้ไขภัยพิบัติ
- สนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้เข้าสู่อาชีพเกษตร

สรุปความเป็นผู้นำและจิตอาสาในศพก. ไม่ได้จำกัดแค่ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่เกิดจากความตั้งใจและความเสียสละของบุคคลที่มีใจรักในการพัฒนาชุมชนและเกษตรกรรม ทั้งในแบบ "ทางการ" และ "ไม่เป็นทางการ" โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ความเป็นผู้นำและจิตอาสาของศพก. และการเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรรมชุมชน โดยมีบทบาทสำคัญในด้านความเป็นผู้นำและการมีจิตอาสาเพื่อส่วนรวม ดังนี้:

ความเป็นผู้นำของศพก.

๑. เป็นผู้นำทางความคิดด้านเกษตร

ศพก.มีบทบาทในการแนะนำแนวทางการผลิตที่เหมาะสม เช่น การใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ และการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต

๒. สร้างแรงบันดาลใจแก่เกษตรกร

เป็นตัวอย่างในการทำเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จนสามารถจูงใจให้ชุมชนทำตาม

๓. เชื่อมโยงเครือข่าย

มีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และภาคประชาชน เพื่อขับเคลื่อนงานเกษตรร่วมกัน

จิตอาสาของศพก.

๑. ให้ความรู้โดยไม่หวังผลตอบแทน

ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การสอนการทำน้ำหมักชีวภาพ หรือการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

๒. ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา

เช่น การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาในกรณีที่เกิดโรคพืชหรือแมลงศัตรูพืชระบาด

๓. จัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์

เช่น ปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ หรือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๑. เสียสละเวลาและร่างกาย

ผู้นำศพก.มักทำงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน ทำด้วยใจเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

๒. เสียสละผลประโยชน์ส่วนตน

บางครั้งต้องลดเวลาการทำงานไ้ร่่นาตนเอง เพื่อช่วยเหลืองานของชุมชน

๓. เป็นแบบอย่างของ "ผู้นำที่รับใช้"

เน้นการทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมก่อนประโยชน์ของตนเอง เป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

- ปัญหาเดิมที่สะสมมายาวนาน รวมกับความท้าทายในยุคปัจจุบัน ได้ผลักดันให้ภาคเกษตรต้องเปลี่ยนผ่านจาก “เกษตรแบบเดิม” ไปสู่ “เกษตรแม่นยำ” หรือ “เกษตรอัจฉริยะ” ที่เน้นใช้หลักวิชาการ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างยั่งยืน.....

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ผู้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประกอบด้วยหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและพัฒนาศูนย์ฯ ดังนี้:

กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการถอดบทเรียนศพก.

๑. ประธานศพก.

- ผู้บริหารจัดการศูนย์ มีบทบาทหลักในการถ่ายทอดแนวคิด วิธีการ และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน

๒. คณะกรรมการศพก.

- ร่วมกันวางแผน ติดตาม และประเมินผล รวมถึงแบ่งปันประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม

๓. เกษตรกรแกนนำ / วิทยากรประจำศูนย์

- ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร สาธิตเทคโนโลยีและนวัตกรรมแก่ผู้มาเรียนรู้

๔. เกษตรกรในพื้นที่ / ผู้รับบริการ

- ให้ข้อมูลสะท้อนผลกระทบและผลลัพธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือได้รับบริการจากศพก.

๕. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด

- ทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการ การประสานงาน และการติดตามประเมินผล

๖. หน่วยงานภาคี / เครือข่าย

- เช่น อบต., เทศบาล, สถาบันการศึกษา, ธ.ก.ส., สำนักงานพัฒนาชุมชน ฯลฯ ที่ร่วมสนับสนุนหรือเชื่อมโยงทรัพยากร

๗. ผู้ทรงคุณวุฒิ / นักวิชาการ / ผู้เชี่ยวชาญ

- มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ช่วยในการถอดบทเรียนของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับบริบทและลักษณะของการเรียนรู้ในพื้นที่ ซึ่งเครื่องมือที่นิยมใช้และได้ผลมีดังนี้:

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียนศพก.

๑. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion - FGD)
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประธานศวก., เกษตรกร, เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ฯลฯ
๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
ใช้สัมภาษณ์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือบุคคลสำคัญในพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก
๓. แบบสอบถาม (Questionnaire)
สำหรับเก็บข้อมูลจากเกษตรกรหรือผู้มีส่วนร่วมจำนวนมากอย่างเป็นระบบ
๔. การวิเคราะห์ SWOT
ใช้เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงานศวก.
๕. แผนที่กระบวนการ (Process Mapping)
แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของศวก. ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงผลลัพธ์
๖. Mind Mapping
ช่วยในการรวบรวมแนวคิด การเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากการถอดบทเรียน
๗. เทคนิค ๕W๑H
(What, Why, Who, Where, When, How) ใช้ตั้งคำถามเพื่อเจาะลึกข้อมูล
๘. เรื่องเล่าความสำเร็จ (Storytelling/Best Practices)
ถอดบทเรียนผ่านเรื่องเล่าจากประสบการณ์จริงของผู้ดำเนินการ
๙. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM Forum)
เปิดเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้แลกเปลี่ยนและร่วมสรุปบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-ปัญหาและอุปสรรคในการถอดบทเรียน (เช่นในบริบทของ ศวก. หรือการพัฒนาชุมชน) มักเกิดจากหลายปัจจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้:

๑. ข้อมูลไม่เพียงพอหรือไม่ชัดเจน
 - ขาดเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน
 - ผู้ให้ข้อมูลจำไม่ได้หรือให้ข้อมูลไม่ตรงกัน
 - ไม่มีการเก็บข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ
๒. ขาดความเข้าใจในกระบวนการถอดบทเรียน
 - ทีมงานไม่มีความรู้หรือทักษะในการถอดบทเรียน
 - ไม่มีแนวทางหรือเครื่องมือที่ชัดเจนในการดำเนินการ
๓. ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร
 - มีเวลาจำกัดในการเก็บข้อมูลหรือสัมภาษณ์
 - ขาดงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ
๔. ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องไม่เต็มที่
 - ผู้มีส่วนร่วมบางรายไม่ให้ความร่วมมือ
 - เกิดความไม่ไว้วางใจหรือเกรงกลัวว่าข้อมูลจะถูกใช้ผิดวัตถุประสงค์
๕. ปัญหาด้านการสื่อสาร
 - ภาษาหรือวิธีการสื่อสารไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
 - การแปลความหมายของคำพูดอาจคลาดเคลื่อน

๖. บริบทของชุมชนมีความซับซ้อน

- ชุมชนมีประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม หรือการเมืองที่ละเอียดอ่อน
- ปัจจัยแวดล้อมเปลี่ยนแปลงเร็ว ทำให้บทเรียนล้าสมัย

.....

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาพประกอบกิจกรรม

ทำเนียบศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

 นายสุรัชย์ คำจำปา ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัย ม.2 ต.โพธาราม	 นางสมเพียร บุญวิเศษ ศูนย์เรียนรู้และวิสาหกิจชุมชน ม.8 ต.โพธาราม	 นายวรพงศ์ พันธสำโรง ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.10 ต.ศรีสว่าง
 นายทองอินทร์ เชื้อเดิม ศูนย์เรียนรู้การผลิตปุยอินทรี ม.10 ต.ท่าหาดยาว	 นายเจลิ้ม แสงหลง ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.8 ต.ยางคำ	 นายนิศ สังสนา ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.1 ต.สามขา
 นายทองคุณ พรนสาร ศูนย์เรียนรู้การเลือกปลาสดทุกเวลา ม.9 ต.ท่าหาดยาว	 นายคำใบ สอนวิชา ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง ม.5 ต.ศรีสว่าง	 นายอำนาจ คำอ้วน ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.4 ต.ยางคำ
 นายยิ้ม ศรีแสงสว่าง ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.10 ต.ศรีสว่าง	 นางสุนิ ส้างเสน ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม ม.9 ต.ยางคำ	

โดย สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

ศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.อำเภอโพธาราม

ข้อมูลคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)อำเภอโพธาราม

- ๕ -

๔. คณะที่ ๔ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโพธาราม		
๔.๑ นางบุญเลิศ เชื้อจิตร	เกษตรกรต้นแบบ ศพก.	ประธานกรรมการ
๔.๒ นายสุรชัย คำจำปา	เกษตรกรผู้นำ ตำบลโพธาราม	กรรมการ
๔.๓ นายอุดม สำโรงแสง	เกษตรกรผู้นำ ตำบลยางคำ	กรรมการ
๔.๔ นายทองอินทร์ เชื้อเดิม	เกษตรกรผู้นำ ตำบลท่าหาดยาว	กรรมการ
๔.๕ นายนริศ สังสนา	เกษตรกรผู้นำ ตำบลสามขา	กรรมการ
๔.๖ นายยิ้ม ศรีแสงสว่าง	เกษตรกรผู้นำ ตำบลศรีสว่าง	กรรมการ
๔.๗ นายเฉลิม แสงทอง	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย	กรรมการ
๔.๘ นายทองคูณ พรหมสาร	ด้านไร่นาสวนผสม	กรรมการ
	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย	
๔.๙ นางสมเพียร บุญวิเศษ	ด้านประมง	กรรมการ
	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย	
๔.๑๐ นายคำใบ สอนวิชา	ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	กรรมการ
	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย	
๔.๑๑ นายอุทัย ยงยุทธ	ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน	กรรมการ
	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย	
๔.๑๒ นายกลม นาวา	ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์	กรรมการ
	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๔.๑๓ นายเบา ศรีสาวแห	สาขาไร่นาสวนผสม	กรรมการ
	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๔.๑๔ นางบัวหัน พะลัง	สาขาทำนา	กรรมการ
	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรและสหกรณ์	
๔.๑๕ นายอำนาจ คำอ้วน	สาขาบัญชี	กรรมการ
	ผู้แทน ศบก.ตำบลยางคำ	
๔.๑๖ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ประจำตำบล ที่เป็นที่ตั้ง ศพก.หลัก	สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม	ผู้ประสานงาน
